

MICHEL FOUCAULT

Michel Foucault (1929-1984), 1950'lerde psikoloji ve psikiyatri tarihi üzerine yaptığı çalışmaları, 1961'de yayınlanan *Deliliğin Tarihi* başlıklı doktora tezinde toplamıştır. 1963'te yayınlanan *Kliniğin Doğuşu* tıp biliminin epistemolojisine, 1966'da yayınlanan *Kelimeler ve Şeyler* ise insan bilimlerinin ortaya çıkmasını sağlayan bilme koşullarına ışık tutmaktadır. Bu kitaplarda kullandığı arkeolojik yöntemi 1969 senesinde yayınlanan *Bilginin Arkeolojisi* eserinde kuramlaştıran Foucault, 1970'te Collège de France'ta Jean Hyppollite'ten devraldığı kürsüyü "Düşünce Sistemleri Tarihi" olarak adlandırmış ve bu kurumda 1984'e kadar ders vermiştir. Fransa'da 2004'ten itibaren yayınlanmaya başlanan ve birçok dile çevrilen bu dersler, kimi zaman daha sonra kitap haline gelecek araştırmaların hammaddesini oluşturur (örneğin 1973'teki *Ceza Kuram ve Kurumları* dersi 1974'te yayınlanan *Gözetlemek ve Cezalandırmak* eserini hazırlar), kimi zaman ise yayınlanmış hiçbir kitapta bulunmayan analizleri ortaya koyar (1977-1979 arasında işlenen liberalizm ve güvenlik temaları gibi). 1974'te ilk cildi yayınlanan *Cinselliğin Tarihi*'nin 1980'den sonra yayınlanan ikinci ve üçüncü ciltlerinde neden 19. yüzyıl analizlerinden Antik Yunan'daki haz ve öznellik temalarına geçildiğinin ipuçları, yine Collège de France derslerinde bulunabilir. Foucault'nun kitapları ve dersleri dışındaki konferans, makale ve mülakatları ise, *Dits et Écrits* başlığıyla yayınlanmış ve Ferda Keskin'in editörlüğünde Türkçeye çevrilmiştir.

MICHEL FOUCAULT
HAKİKAT CESARETİ
KENDİNİN VE BAŞKALARININ YÖNETİMİ II
COLLÈGE DE FRANCE DERSLERİ (1984)
ÇEVİREN ADEM BEYAZ

LE COURAGE DE LA VÉRITÉ
LE GOUVERNEMENT DE SOI ET DES AUTRES II
COURS AU COLLÈGE DE FRANCE (1984)
© SEUIL/GALLIMARD, EKİM 2004

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI 616
KAVRAMLAR VE PRATİKLER 8

ISBN: 978-605-399-504-3

KAPAK RESMİ © MICHÈLE BANCILHON, CENTRE MICHEL FOUCAULT

1. BASKI İSTANBUL, ŞUBAT 2018
2. BASKI İSTANBUL, ŞUBAT 2024

© İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ İŞLETMESİ
YAZIŞMA ADRESİ: HACIAHMET MAHALLESİ, PİR HÜSAMETTİN SOKAK, No:20, 34440, BEYOĞLU / İSTANBUL
TELEFON: 0212 311 64 63 - 311 61 34 / FAKS: 0212 216 24 15 • SERTİFİKA No: 51672

www.bilgiyay.com
E-POSTA yayin@bilgiyay.com
DAĞITIM dagitim@bilgiyay.com

YAYINA HAZIRLAYAN FERDA KESKİN
TASARIM MEHMET ULUSEL
DİZGİ VE UYGULAMA MARATON DİZGİEVİ • www.dizgievi.com
DÜZELTİ REMZİ ABBAS
DİZİN BELGİN ÇINAR
BASKI VE ÇİLT BİNCAN MATBAACILIK YAYINCILIK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
TAYAKADIN MAH. ULUBATLI HASAN CAD. NO:255 ARNAVUTKÖY İSTANBUL
TELEFON: 0212 401 98 43 • SERTİFİKA No: 72758

İSTANBUL BİLGİ UNIVERSITY LIBRARY CATALOGING-IN-PUBLICATION DATA
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ KATALOGLAMA BÖLÜMÜ TARAFINDAN KATALOGLANMIŞTIR.

Names: Foucault, Michel, 1926-1984, author. | Beyaz, Adem, translator. | Ewald, François, author of introduction, etc. | Fontana, Alessandro, author of introduction, etc.
Title: Hakikat cesareti : kendinin ve başkalarının yönetimi II : Collège de France Dersleri (1984) / Michel Foucault, çeviren Adem Beyaz, sunuş François Ewald ve Alessandro Fontana.
Edition: 2 baskı
Description: İstanbul : İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2024. | Includes bibliographical references and index.
Series: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları; 616. Kavramlar ve Pratikler; 8.
Identifiers: ISBN 9786053995043 (paperback)
Subjects: LCSH: Foucault, Michel --1926-1984. | Foucault, Michel --1926-1984 --Contributions in political. | Truthfulness and falsehood.
Classification: LCC: B2430.F723 C6819 2024

MICHEL FOUCAULT

HAKİKAT CESARETİ
KENDİNİN VE BAŞKALARININ YÖNETİMİ II
COLLÈGE DE FRANCE DERSLERİ
(1984)

ÇEVİREN
ADEM BEYAZ

Michel Foucault'nun Collège de France dersleri:

- *Bilme İstenci Üzerine Dersler* (1970-1971)
(İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Aralık 2012)
- *Ceza Kuram ve Kurumları* (1971-1972)
- *Cezai Toplum* (1972-1973)
- *Psikiyatrik İktidar* (1973-1974)
- *Anormaller* (1974-1975)
- *Toplumunu Savunmak Gerekir* (1975-1976)
- *Güvenlik, Toprak, Nüfus* (1977-1978)
(İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Aralık 2013)
- *Biyopolitikanın Doğuşu* (1978-1979)
(İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Ekim 2015)
- *Canlıların Yönetimi* (1979-1980)
- *Öznellik ve Hakikat* (1980-1981)
- *Öznenin Yorumbilgisi* (1981-1982)
(İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Ekim 2015)
- *Kendinin ve Başkalarının Yönetimi* (1982-1983)
- *Hakikat Cesareti*
Kendinin ve Başkalarının Yönetimi II (1984)

İçindekiler

ix Sunuş

FRANÇOIS EWALD - ALESSANDRO FONTANA

1 1984 Döneminin Dersi

3 1 Şubat 1984 Dersi / Birinci Saat

Epistemolojik yapılar ve aletürjik biçimler. – *Parrhêsia* incelemesinin soybilimi: kendi hakkında doğru-söyleme pratikleri. – Kendilik kaygısı güderek kendi varoluşuna hâkim olma. – Temel karakterizasyonu: *parrhêsia*. – Kavramın politik kökeninin hatırlatılması. – *Parrhêsia*'nın çiftdeğerliliği. – Yapısal özellikleri: doğruluk, adanmışlık ve risk. – *Parrhêsia*'ya özgü antlaşma. – Retoriğe karşı *parrhêsia*. – Doğru-söylemenin özgül biçimi olarak *parrhêsia*. – Antik Çağ kültüründe doğru-söylemenin iki başka biçimini ayırıştırma çalışması: kâhinlik ve bilgelik. – Heraklitus ve Sokrates.

21 1 Şubat 1984 Dersi / İkinci Saat

Teknisyenin doğru-söylemesi. – *Parrhêsia* doğru-söylemenin nesnesi: *êthos*. – Sokrates'te doğru-söylemenin dört türünün yapısı. – Bilgelik ve *parrhêsia* işlevlerinin eklemeliği olarak felsefi doğru-söyleme. – Orta Çağ'da vaaz ve üniversite. – Yeni bir doğru-söyleme birleşimi. – Modern dönemde doğrulamanın dört kipinin yeniden şekillenmesi.

29 8 Şubat 1984 Dersi / Birinci Saat

Euripides'te *parrhêsia*: soylu yurttaşın bir ayrıcalığı. – Demokratik *parrhêsia*'nın eleştirisi: şehir için zararlı, uygulayan için tehlikeli. – Sokrates'in politikadan sakınması. – Demosthenes'in şantajı-meydan okuması. – Demokraside etik bir ayırıştırmanın olanaksızlığı: Atinalıların Devleti örneği. – Platon'un ters çevirmesi. – Aristoteles'in tereddüdü. – Ostrasizm sorunu.

49 8 Şubat 1984 Dersi / İkinci Saat

Doğruluk ve tiran. – Hieron örneği. – Peisistratos örneği. – Etik ayırışmanın yeri olarak *psukhê*. – Platon'un VII. mektubuna dönüş. – İsostrates'in Nikokles'e hitabı. – Demokratik bir *parrhêsia*'nın otokratik bir *parrhêsia*'ya dönüşümü. – Felsefi söylemin özgüllüğü.

- 61** 15 Şubat 1984 Dersi / Birinci Saat
Kendini Unutma Tehlikesi. – Sokrates’in politikaya girmeyi reddetmesi. – Pisistratus ve Solon karşı karşıya. – Ölüm riski: Arginusae komutanlarının hikayesi ve Salamisli Leon. – Delphi Kehaneti. – Sokrates’in kehanete tepkisi: doğrulama ve soruşturma. – Görevin hedefi: insanların kendileri için kaygılanması. – Sokrates doğrulamasının indirgenemezliği. – Özellikle etik bir *parrhêsia*’nın ortaya çıkması. – Kendilik kaygısının etik kurulumu olarak Sokrates’in ölüm döngüsü.
- 81** 15 Şubat 1984 Dersi / İkinci Saat
Sokrates’in Son Sözleri. – Büyük Klasik Yorumlar. – Dumézil’in hoşnutsuzluğu. – Yaşam bir hastalık değildir. – Wilamowitz ve Cumont’un çözümleri. – Yaygın fikirden tedavi edilen Kriton. – Ruhun hastalığı olarak yanlış fikir. – Cebes ve Simmias’ın ruhun ölümsüzlüğüne getirdiği itirazlar. – Ruhların söylemde dayanışma içine girmesi. – Kendilik kaygısına geri dönüş. – Sokrates’in vasiyeti.
- 101** 22 Şubat 1984 Dersi / Birinci Saat
Epimeleia üzerine etimolojik araştırmalar. – Dumézil’in metodu ve bu metodun Kapsamı. – Platon’un *Lakhes*’i: Bu metni seçmenin nedenleri. – Açık sözlülük antlaşması. – Çocukların eğitimi sorunu. – Silahlı mücadele gösterisi üzerine Lakhes ve Nikias’ın birbirine karşı ifadeleri. – Sokrates’e göre teknik ehliyet meselesi. – Sokrates’in diyalektik oyunu tersine çevirmesi.
- 121** 22 Şubat 1984 Dersi / İkinci Saat
Kendini incelemenin devam edip tamamlanması ve Sokrates. – Sokratesçi *parrhêsia*’nın nesnesi olarak *bios*. – Söylem ve hareketlerin ahengi. – Diyalogun sonucu: nihayetinde *logos*’a tabi olmak.
- 135** 29 Şubat 1984 Dersi / Birinci Saat
Doğruluk ve cesaret çemberi. – *Alkibiades* ve *Lakhes*’in karşılaştırılması. – Ruhun metafiziği ve varoluş estetiği. – Doğru yaşam ve güzel varoluş. – Kinizmde doğru-söylemenin yaşam biçimine eklenmesi. – Kিনিğin temel karakteristiği olarak *parrhêsia*: Epiktetos, Diogenes Laertius ve Lukianos’un metinleri. – Doğru-söyleme ve yaşam biçimi arasındaki ilişkinin tanımlanması: araçsal işlev/ indirgeme işlevi/sınama işlevi. – Hakikatin sahnesi olarak yaşam.

- 153** 29 Şubat 1984 Dersi / İkinci Saat
Kinizmin halefleri üzerine hipotezler. – Dinî halefleri: Hıristiyan çileciliği. – Politik halefleri: Yaşam biçimi olarak devrim. – Estetik halefleri: modern sanat. – Modern sanatın Platon karşıtlığı ve Aristoteles karşıtlığı.
- 167** 7 Mart 1984 Dersi / Birinci Saat
Kaynakça hatırlatmaları. – Birbirine karşıt iki kinik kişilik: Demetrius ve Peregrinus. – Kinizmin birbirine karşıt iki sunumu: Felsefi sahtekârlık veya evrensellik. – Kinizmin öğreti darlığı ve toplumsal uzamı. – Yaşam donanımı olarak kinik öğretimi. – İki yol teması. – Öğreti gelenekselliği ve varoluş gelenekselliği. – Felsefi kahramanlık. – Goethe'nin *Faust*'u.
- 189** 7 Mart 1984 Dersi / İkinci Saat
Doğru yaşam sorunu. – Hakikatin dört anlamı: Gizlisiz, katışıksız, düzgün, değişmez. Platon'da hakiki sevginin dört anlamı. – Platon'da doğru yaşamın dört anlamı. – Diogenes'in düsturu: "Paranın Değerini Değiştir.
- 201** 14 Mart 1984 Dersi / Birinci Saat
Kinik paradoks veya felsefenin skandalı sıradanlığı [banalite] olarak Kinizm. – Ters etkili eklektizm. – Hakikat cesaretinin üç biçimi. – Felsefi yaşam sorunu. – Felsefi yaşamın geleneksel unsurları: Yaşam için donanma; kendilik kaygısı; faydalı bilgiler; uygun yaşam. – Kinik kaidenin yorumlanması: Değerleri dönüştür. – "Köpek" nitelemesi. – Doğru yaşamın gelişiminin iki hattı: *Alkibiades* yahut *Lakhes*.
- 217** 14 Mart 1984 Dersi / İkinci Saat
Saklısız yaşam: Stoacı biçim ve kinikğin başka ölçülerle yeniden değerlemesi. – Katışıksız yaşamın geleneksel yorumu: bağımsızlık ve saflık. – Kinik yoksulluk: gerçek, faal ve sınırsız. – Onursuzluk arayışı. – Kinik aşağılanma ve Hıristiyan tevazusu. – Düzgün yaşamın kinikçe ters yüz edilmesi. – Hayvanlık skandalı.
- 233** 21 Mart 1984 Dersi / Birinci Saat
Doğru yaşamın bir başka yaşama Kinikçe ters yüz edilmesi. – Geleneksel anlamda hükümler yaşam: yardımcı ve örnek bilge. – Filozof kral teması. – Kinik dönüştürme: Diogenes ve İskender'in karşılaşması. – Herakles'e övgü. – Felsefi militanlık fikri. – Alaycı kral. – Saklı kral.

- 253** 21 Mart 1984 Dersi / İkinci Saat
Epiktetos'un Kinik yaşamı üzerine olan kitabının okuması (Kitap III, xxii). – Portrenin Stoacı unsurları. – Felsefi yaşam: rasyonel seçimden tanrısal çağrıya. – Doğrulama olarak çileci pratik. – Kinik görevinin ahlâki unsurları: tahammül, uyanıklık, denetleme. – İnsanlığa dair sorumluluk. – Dünyanın yönetimi.
- 267** 28 Mart 1984 Dersi / Birinci Saat
Hükümrân yaşam olarak Kinik yaşamın iki yönü: mutluluk ve hakikatin tezahürü. – Kinik tavrı: hakikate uygunluk, kendini bilmek ve başkalarını gözetmek. – Kendinin ve dünyanın dönüşümü. – Hıristiyan çileciliğine geçiş: süreklilikler. – Farklılıklar: başka dünya ve itaat ilkesi.
- 2871** 28 Mart 1984 Dersi / İkinci Saat
Hıristiyanlık öncesi ilk metinlerde *parrhêsia* sözcüğünün kullanılışı: insani ve tanrısal kiplikler. – Yeni Ahit'te *parrhêsia*: mutemet iman ve yüreğin açıklığı. – Papazlarda *parrhêsia*: küstahlık. – *Parrhêsia*-karşıtı bir kutbun gelişimi: şüpheci kendini bilme. – Başka bir dünyaya erişim koşulu olarak yaşamın hakikati.

297 Derslerin Bağlamı

FRÉDÉRIC GROS

- 299** Genel Metodolojik Çerçeve: Doğru Söylemlerin Ontolojisi
301 Politikanın Yunanlara Özgü Sırrı: Etik Farklılık
302 Ölüm Işığı
305 *Lakbes* ve Meselelerin Radikalleşmesi
306 Kinik Davranışı
309 Dünyanın Eleştirilmesi ve Dönüştürülmesine
Çağrı Olarak Doğru Yaşam
311 Doğru ve Başka/Öteki

313 İsim Dizini

315 Kavram Dizini

Sunuş

Foucault Collège de France'ta Aralık 1970'ten Haziran 1984'teki ölümüne dek ders vermiştir – tek istisna bir yıllık öğretim üyesi izni kullandığı 1977 yılı olmuştur. Sahibi olduğu kürsü *Düşünce Sistemleri Tarihi* şeklinde adlandırılmıştır.

Bu kürsü 30 Kasım 1969'da Jules Vuillemin'in önerisi üzerine Collège de France profesörleri genel meclisi tarafından kurulmuş, Jean Hypolite'in ölene kadar sahibi olduğu Felsefi Düşünce Sistemleri Tarihi kürsüsünün yerini almıştır. Aynı meclis 12 Nisan 1970 tarihinde Michel Foucault'yu bu yeni kürsünün sahibi olarak seçmiştir.¹ Kendisi o sırada 43 yaşındadır.

Michel Foucault kürsünün açılış dersini 2 Aralık 1970'te yapmıştır.²

Collège de France'teki eğitim kendine has birtakım kurallar uyarınca yapılır. Hocaların senede 26 saat ders verme mecburiyeti vardır (bu derslerin en fazla yarısı seminer biçimini alabilir).³ Her sene özgün bir araştırma sunma mecburiyeti olduğu için, verilen derslerin içeriği her seferinde yenilenmek durumundadır. Derslere ve seminerlere katılım tamamen serbesttir;

1 Michel Foucault, adaylığı için kaleme almış olduğu kitapçığı şu ifadeyle noktalyordu: “Düşünce sistemleri tarihini ele almak gerekiyordu” (“Titres et travaux”, *Dits et Ecrits, 1954-1988*, ed. D. Defert ve F. Ewald, J. Lagrange'in işbirliğiyle, Paris, Gallimard, 1994, 4 cilt, bkz. cilt I, s. 846).

2 Konuşma Gallimard Yayınevi tarafından Mayıs 1971'de *L'Ordre du discours* adıyla yayımlanacaktır. [Bkz. “Söylemin Düzeni”, çev. Turhan Ilgaz, *Ders Özetleri* içinde, YKY, 1995].

3 Michel Foucault 1980'lerin başına kadar böyle yapmıştır.

ne kayıt ne de diploma gerekir. Hoca da herhangi bir diploma vermez.⁴ Collège de France’ın terminolojisinde, hocaların öğrencilerinden değil dinleyicilerinden söz edilir.

Michel Foucault’nun dersleri Ocak başıyla Mart sonu arasında her Çarşamba yapılıyordu. Öğrencilerden, hocalardan, araştırmacılardan ve meraklılardan oluşan, aralarında çok sayıda yabancıların da bulunduğu geniş katılımcı kitlesi için Collège de France’ın iki amfityatrosu kullanılmaktaydı. Michel Foucault sık sık kendisiyle “kitlesi” arasında mesafe oluşması ihtimalinden ve ders formunun karşılıklı alışverişe fazla imkân sağlamamasından şikâyet ediyordu.⁵ Onun hayalinde olan, gerçek anlamda kolektif bir çalışmanın yürütüleceği bir seminerdi. Buna yönelik çeşitli denemelerde bulundu. Son senelerde ders çıkışında dinleyicilerin sorularını yanıtlamak üzere uzunca bir vakit ayırıyordu.

Le Nouvel Observateur dergisinde yazan bir gazetecinin, Gérard Petitjean’ın derslerdeki ortamı nasıl aktardığına bir bakalım: “Foucault büyük bir hızla ve gözüpeklikle, adeta suya atlayan biri gibi arenaya girdiğinde önce yolunun üzerindeki bedenlerin üzerinden atlayıp sandalyesine ulaşıyor, sonra kâğıtlarını koyabilmek için kasetçalarını kenara itiyor, ceketini çıkarıyor, bir lamba yakıyor ve saatte 100 kilometre hızla yola çıkıyor. Bu güçlü ve etkili sesi salona hoparlörler yayıyor, bunlar oyuklardan yükselen loş bir ışığın aydınlattığı salonda, modernliğe verilen tek taviz. Salonda 300 oturma yeri ve dip dibe oturmuş, en küçük boşluğu bile doldurmuş 500 kişi var. [...] Hiçbir belagat etkisi yok. Duru ve son derece etkili. Doğaçlamaya kesinlikle taviz verilmiyor. Foucault’nun, geride kalan yıl boyunca sürdürmüş olduğu araştırmanın gidişatını halka açık dersler yoluyla açıklamak için yılda on iki saati var. Bu nedenle, tıpkı mektubunun sonuna geldiğinde söyleyecek çok fazla sözü kalmış bir mektup yazarı gibi, sözlerini azami ölçüde sıkıştırıp kenar boşluklarını tıka basa dolduruyor. Saat 19.15. Foucault duruyor. Öğrenciler masasına hücum ediyorlar. Onunla konuşmak için değil, kayıt cihazlarını durdur-

4 Collège de France bünyesinde.

5 Michel Foucault 1976’da katılımı azaltmayı –boşuna– umarak akşamüstü 17:45 olan başlangıç saatini sabah 9.00’a almıştır. Bkz. “Toplumunu Savunmak Gerekir” başlıklı dersin ilk oturumunun (7 Ocak 1976) başı. (“Il faut défendre la société”. Cours au Collège de France, 1976, yayın sorumluları: F. Ewald ve A. Fontana, yayına hazırlayanlar: M. Bertani ve A. Fontana, Paris, Gallimard - Seuil (coll. “Hautes Etudes”), 1997 [Toplumunu Savunmak Gerekir, çev. Şehsuvar Aktaş, İstanbul, YKY, 2002].

mak için. Soru yok. Foucault kalabalığın içinde yalnız.” Ve şimdi Foucault’nun yorumuna kulak verelim: “Önermiş olduğum şey üzerinde tartışabiliyor olmamız gerekirdi. Bazen, ders kötü geçtiğinde, her şeyi tekrar yoluna koymak için pek az şey, örneğin bir soru yeterlidir. Ancak bu soru hiçbir zaman gelmiyor. Fransa’da grup etkisi her türlü gerçek tartışmayı olanaksız kılıyor. Ve herhangi bir geri dönüş kanalı olmadığı için ders teatral bir hâl alıyor. Benim buradaki insanlarla ilişkim bir oyuncunun ya da akrobatınkine benziyor. Ve konuşmam bittiğinde mutlak bir yalnızlık hissi...”⁶

Michel Foucault öğretimi bir araştırmacı gibi ele alıyordu: Amacı gelecekteki bir kitaba yönelik incelemelerde bulunmak, aynı zamanda da daha ziyade olası araştırmacılara yönelik birer davet şeklini alan sorunsallaştırma alanları ortaya çıkarmaktı. Bu nedenle Collège de France’taki dersler yayımlanmış kitapların tekrarı değildir. Her ne kadar aralarında tema ortaklıkları olsa da, dersler kitapların taslağı olmaktan uzaktır. Onların kendilerine has bir statüsü vardır. Dersler, Michel Foucault’nun gerçekleştirdiği “felsefi edimler” bütünü içerisindeki özel bir söylem rejimine dahildir. Foucault bu derslerde özellikle 1970’lerin başından itibaren çalışmalarının nirengi noktasını oluşturan bilme / iktidar ilişkileri soybilimine yönelik bir programı –ki bu program o döneme dek hâkimiyet gösterdiği söylemsel oluşumlar arkeolojisinin karşısında yer alır– hayata geçirir.⁷

Dersler aynı zamanda güncel bir işlev üstleniyordu. Dersleri takip eden izleyici sadece kendini haftadan haftaya inşa edilen anlatıya kaptırmıyordu; sadece yapılan sunumun kesinliğinin cazibesine kapılmıyordu; derslerde aynı zamanda güncel durumun aydınlatıldığına şahit oluyordu. Michel Foucault, güncelliği tarihle kesiştirme sanatında ustaydı. Foucault ister Nietzsche veya Aristoteles’ten, ister 19. yüzyıl psikiyatri uzmanlığından veya Hıristiyan pastoralliğinden söz etsin, izleyici daima bugüne ve yaşadığı dönemde meydana gelen olaylara ışık tutulduğunu görüyordu. Michel Foucault’nun derslerdeki kendine has gücü, âlimane bir bilgi birikimi, kişisel bir angajman ve olay üzerine yürütülen çalışma arasındaki o hassas kesişmeden ileri geliyordu.

* ❁ *

6 Gérard Petitjean, “Les Grands Prêtres de l’université française”, *Le Nouvel Observateur*, 7 Nisan 1975.

7 Özellikle bkz. “Nietzsche, la généalogie, l’histoire”, *Dits et Ecrits*, cilt II, s. 137.

Yetmişli yıllarda kasetli kayıt cihazlarının gelişip mükemmelliğe erişmesiyle birlikte, Michel Foucault'nun masası büyük bir hızla bu cihazların işgaline uğradı. Dersler (ve bazı seminerler) böylelikle saklanabilmiş oldu.

Bu edisyonda, elimizdeki kayıtlar izin verdiği ölçüde, Michel Foucault'nun izleyici önünde söylediği sözler referans alınmaktadır. Metinler, Foucault'nun sözlerinin mümkün olduğunca aslına sadık şekilde yazıya aktarılmasıyla oluşturulmuştur.⁸ Biz bu sözleri oldukları gibi aktarmayı arzu ederdik. Ancak sözden yazıya geçiş editörün müdahalesini zorunlu kılıyor: En azından noktalama işaretlerinin konması ve metnin paragraflara bölünmesi gerekiyor. Buradaki temel ilke hep gerçekte Foucault'nun ağzından çıkmış olan derse mümkün merteye yaklaşmak olmuştur.

Kaçınılmaz olduğu düşünülen bazı durumlarda, konuların yeniden ele alındığı ve tekrar edildiği yerler atılmıştır; yarım kalmış cümleler yeniden kurulmuş ve hatalı cümle yapıları düzeltilmiştir.

Üç nokta konulan yerler, kayıttaki sesin duyulamadığı yerlerdir. Cümlelerin belirsiz kaldığı durumlarda, köşeli parantezler arasında tahmini bir tamamlama ya da ilave konmuştur.

Sayfa altlarında küçük harfle belirtilen notlar, Michel Foucault'nun elindeki notlarla söyledikleri arasında bulunan kayda değer farklılıklara işaret eder.

Alıntılar kontrol edilmiş, kullanılan metinlerin referans bilgileri belirtilmiştir. Eleştirel çalışma, karanlıkta kalan noktaları aydınlatmakla, bazı göndermeleri açıklamakla ve kritik noktaları belirtmekten ibarettir.

Okumanın kolaylaştırılması amacıyla, her dersten önce o dersin belli başlı eklem noktalarını gösteren kısa bir özet konmuştur.

Ders metninin hemen arkasında *Annuaire de Collège de France*'ta [*Collège de France Yıllığı*] yayımlanmış olan özet yer almaktadır. Michel Foucault bu özetleri genellikle Haziran ayında, yani dersler bittikten bir süre sonra kaleme alıyordu. Bu onun için derslerdeki niyetini ve amaçlarını geriye dönük olarak saptama yönünde bir fırsattı. Bu özet, bu niyet ve amaçların en iyi anlatıldığı yerdir.

Dizinin her bir kitabının sonunda bir “bağlam” bölümü vardır ve bu bölümün sorumluluğu dersin editörüne aittir: Buradaki amaç okura bağlama dair birtakım biyografik, ideolojik ve politik unsurları tanı-

⁸ Özellikle Gilbert Burlet ile Jacques Lagrange tarafından gerçekleştirilmiş ve Collège de France ile IMEC'e verilmiş olan kayıtlar kullanılmıştır.

maktır. Bu unsurlar yoluyla, ders Foucault'nun yayımlanmış eserleri içerisinde konumlandırılacak ve dersin Foucault tarafından kullanılan eserler bütünü içerisindeki yerine dair bilgi verilecek, böylelikle metnin anlaşılması kolaylaştırılıp derslerin hazırlandığı ve verildiği koşulların unutulmasının yol açabileceği yanlış anlamalar engellenecektir.

1984'te işlenen *Hakikat Cesareti (Kendinin ve Başkalarının Yönetimi II)* Frédéric Gros tarafından yayıma hazırlanmıştır.

* ❁ *

Collège de France'taki derslerin bu yeni edisyonuyla birlikte, Michel Foucault'nun “eser”inin yeni bir parçası yayımlanmış oluyor.

Burada gerçek anlamda yayımlanmamış metinlerin ortaya çıkarılmasından söz etmek mümkün değildir, zira bu edisyonda Michel Foucault'nun izleyici kitlesi önünde söylediği sözler aktarılmaktadır. Dizinin bu kitabında görüldüğü üzere, Foucault'nun kullandığı yazılı malzeme son derece kapsamlı olabilmektedir.

Collège de France'taki derslerin bu edisyonu, gerek Fransa'dan, gerek yurtdışından gelen son derece güçlü talebi karşılamayı arzu eden Michel Foucault'nun mirasçılarının izniyle hazırlanmıştır. Ve bu izin, metnin tartışmaya yer bırakmayacak bir ciddiyetle hazırlanması koşuluyla verilmiştir. Yayına hazırlayanlar, mirasçılarının kendilerine duydukları güvenin hakkını vermek için ellerinden geleni yapmışlardır.

FRANÇOIS EWALD - ALESSANDRO FONTANA